



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 70/02-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť L. i. c., B., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., Pri Suchom mlyne 56, Bratislava, vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/00 a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo L. i. c., B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/00 p o r u š e n é b o l o.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. L. i. c., B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý L. i. c., B. vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. L. i. c., B. n e p r i z n á v a úhradu trov tohto konania.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 17. októbra 2002 doručené podanie L. i. c., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., Pri Suchom mlyne 56, Bratislava, označené ako „Ústavná sťažnosť“.

Sťažovateľ uviedol, že 7. marca 2000 podal Krajskému súdu v Bratislave žalobu proti odporcovi B. & C. spol. s r. o, B. o zaplatenie 2 750 000 ATS s príslušenstvom. Krajský súd v Bratislave spis z dôvodu vecnej príslušnosti postúpil Okresnému súdu Bratislava I a na tomto súde je evidovaný pod sp. zn. 18 C 36/00.

Ďalej uviedol, že napriek tomu, že od podania žaloby uplynuli viac ako dva roky, a napriek jeho opakovaným písomným výzvam adresovaným Okresnému súdu Bratislava I na určenie termínu pojednávania, ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo ani jedno pojednávanie nariadené.

Vzhľadom na túto situáciu podal 24. januára 2002 predsedovi Okresného súdu Bratislava I sťažnosť na priet'ahy v konaní, v ktorej zároveň žiadal o včasné konanie vo veci

a určenie termínu pojednávania. Podľa jeho vyjadrenia predseda Okresného súdu Bratislava I sťažnosť na prietahy v konaní neuznal za dôvodnú.

So zreteľom na tieto skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby po vykonaní dokazovania vo veci bolo rozhodnuté nálezom,

„že nekonaním Okresného súdu Bratislava I. v právnej veci žalobcu L. i. c., B. proti žalovanému B. and C., spol. s r. o., B. o zaplatenie 2 750 000,- ATS s príslušenstvom došlo k porušeniu ústavného práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd preto prikazuje Okresnému súdu Bratislava I., aby vo veci bez zbytočného odkladu ďalej konal.

Zároveň Ústavný súd priznáva navrhovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 500.000,- Sk z dôvodu morálnej a finančnej ujmy spôsobenej nekonaním Okresného súdu Bratislava I.“

## II.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 27. novembra 2002 požiadal predsedu Okresného súdu Bratislava I o vyjadrenie ku konaniu ústneho pojednávania v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Rovnakú výzvu (v rovnakom termíne a s rovnakou lehotou) na vyjadrenie ústavný súd zaslal aj právnemu zástupcovi sťažovateľa.

Obidvaja účastníci ústavnému súdu písomne oznámili, že súhlasia, aby bolo upustené od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Predseda Okresného súdu Bratislava I vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 7. januára 2003 navrhol podanú ústavnú sťažnosť zamietnuť, pretože Okresný súd Bratislava I musel v konaní odstraňovať nedostatky žaloby, čo objektívne má vplyv na dĺžku konania.

Ďalej predseda Okresného súdu Bratislava I poukázal na veľký počet nevybavených vecí a nedostatok sudcov na tomto súde.

### III.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov ...“. Domáhal sa tiež vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) na prerokovanie veci v primeranej lehote.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Preskúmaním doterajšieho konania Okresného súdu Bratislava I ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 18 C 36/00 doručeného ústavnému súdu 7. januára 2003

zistil, že v predmetnej veci Okresný súd Bratislava I od 15. marca 2000 (keď mu bol postúpený spis z Krajského súdu Bratislava) až do odoslania spisu ústavnému súdu vykonal tieto úkony:

Dňa 8. augusta 2000 vyzval právneho zástupcu žalobcu na doručenie príloh k návrhu a upresnenie petitu návrhu. Dňa 11. júla 2001 vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 20. marca 2002 vyzval právneho zástupcu žalobcu na doručenie listinných dôkazov a kvalifikovanej plnej moci a 26. júna 2002 opätovne vyzval právneho zástupcu žalobcu na doručenie ďalších listinných dôkazov.

Zo spisu ďalej ústavný súd zistil, že právny zástupca žalobcu 28. augusta 2000 doručil Okresnému súdu Bratislava I prílohy na základe výzvy Okresného súdu Bratislava I z 8. augusta 2000 a upresnil petit návrhu, 30. apríla 2001 doručil Okresnému súdu Bratislava I žiadosť o včasné konanie vo veci a určenie termínu pojednávania, 17. júla 2001 žalobca (sťažovateľ) zaplatil súdny poplatok, 20. novembra 2001 právny zástupca opätovne doručil Okresnému súdu Bratislava I žiadosť o včasné konanie vo veci a určenie termínu pojednávania, 9. apríla 2002 doručil Okresnému súdu Bratislava I vyjadrenie na základe výzvy z 20. marca 2002. Ďalej právny zástupca sťažovateľa 3. júla 2002 opätovne doručil Okresnému súdu Bratislava I vyjadrenie a 6. septembra 2002 po tretíkrát žiadal Okresný súd Bratislava I o včasné konanie a určenie termínu pojednávania.

#### IV.

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania Okresného súdu Bratislava I vo veci sp. zn. 18 C 36/00 s použitím troch označených základných kritérií zistil:

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/00 rozhoduje o návrhu na začatie konania o zaplatenie 2 750 000 ATS s príslušenstvom. Nárok sťažovateľovi vznikol na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi právnym predchodcom sťažovateľa ako prenajímateľom a firmou B. & C. Gesellschaft m. b. H., V. ako nájomcom, pričom predmetom nájomnej zmluvy boli nebytové priestory. Predmet

konania spočíval v zistení dôvodnosti nároku sťažovateľa. V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava.

Okresný súd ani nenamietol, že v prípade sťažovateľa ide o skutkovo a právne zložitú vec (spor).

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred Okresným súdom Bratislava I došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ ako účastník konania pred Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 36/00 bol aktívny a súčinnosťný. Je pravda, že návrh na začatie konania doručil vecne nepríslušnému Krajskému súdu v Bratislave 10. marca 2000, čo ale nemá vplyv na priet'ahy v konaní, pretože tento neodkladne vec postúpil vecne príslušnému Okresnému súdu Bratislava I, ktorému bola vec doručená 15. marca 2000. Z vyžiadaného spisu Okresného súdu Bratislava I ústavný súd zistil, že sťažovateľ v označení návrhu na začatie konania uviedol, že ide o predmet konania o zaplatenie sumy 2 350 000 ATS, pričom ale v petite návrhu presne určil výšku a rozsah požadovaného plnenia, rovnako spolu s návrhom na začatie konania doručil súdu i splnomocnenie na jeho zastupovanie v konaní právnym zástupcom (č. l. 5), ktoré nebolo podpísané právnym zástupcom.

Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že určitý podiel na celkovej dĺžke konania má i sťažovateľ najmä v tom, že návrh na začatie konania, ktorý doručil Okresnému súdu Bratislava I, obsahoval odstrániteľné nedostatky a nezaplatil súdny poplatok pri doručení návrhu súdu, ale tento zaplatil až na základe výzvy Okresného súdu Bratislava I 17. júla 2001. V danom prípade však nejde o významnejšiu skutočnosť, ktorá by ovplyvnila celkovú dĺžku konania. Postup účastníka totiž nezbavuje Okresný súd Bratislava I zodpovednosti za priet'ahy v konaní, pretože povinnosťou súdu je v konaní postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a aby sa skutočnosti, ktoré sú medzi účastníkmi sporné, spoľahlivo zistili (§ 6 Občianskeho súdneho poriadku).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného Okresného súdu Bratislava I.

Ústavný súd zistil, že v dôsledku nečinnosti Okresného súdu Bratislava I bez akejkoľvek zákonnej prekážky došlo k zbytočným prietahom. Okresný súd Bratislava I bol nečinný od 15. marca 2000, keď mu bola vec postúpená z Krajského súdu v Bratislave, do 8. augusta 2000, keď vyzval právneho zástupcu žalobcu (sťažovateľa) na doručenie príloh k návrhu a upresnenie petitu návrhu (viac ako 4 mesiace), pričom ďalšie úkony vykonal až 11. júla 2001, keď vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku (nečinnosť viac ako 10 mesiacov), a 20. marca 2002 a 26. júna 2002 (keď sťažovateľovi zaslal žiadosti, ktoré mu mohol doručiť pri prvej výzve – nečinnosť viac ako 8 mesiacov). Od 26. júna 2002 Okresný súd Bratislava I vo veci nevykonal žiadny úkon (nečinnosť viac ako 6 mesiacov, čo predstavuje celkovú nečinnosť viac ako 28 mesiacov).

Táto nečinnosť Okresného súdu Bratislava I nebola dôsledkom žiadnej procesnej prekážky; úkony, ktoré sudca vo veci urobil, nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty účastníka, a vo veci nebolo nariadené ani jedno pojednávanie napriek tomu, že sťažovateľ niekoľkokrát doručil Okresnému súdu Bratislava I žiadosť o včasné konanie vo veci a určenie termínu pojednávania.

Obranu súdu spočívajúcu vo vysokom počte nevybavených vecí na tomto súde a v jeho nedostatočnom personálnom obsadení ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02, I. ÚS 51/01). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu na občianskoprávnom úseku či námietka personálneho obsadenia tohto úseku a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní

agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov.

Keďže po prerokovaní s'ťažnosti s'ťažovateľa ústavný súd zistil, že vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 36/00 postup tohto súdu nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľa, bolo potrebné rozhodnúť tak, že postupom Okresného súdu Bratislava I v uvedenom konaní došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

## V.

V zmysle čl. 127 ods. 2 druhej a tretej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto prikázal Okresnému súde Bratislava I, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza účastník domáhajúci sa rozhodnutia súdu v jeho veci.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva s'ťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval za porušenie ním označeného základného práva finančné zadost'učinenie vo výške 500 000 Sk. V tejto časti sťažnosť odôvodnil tým, že finančného zadost'učinenia sa domáha z titulu vynaloženia nevyhnutných finančných nákladov na obhajobu svojich ústavných práv a slobôd a z dôvodu finančných strát, ktoré mu vznikli v dôsledku dlhodobého neplnenia si zmluvnej povinnosti zo strany žalovaného, ako aj v dôsledku nečinnosti súdu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal Okresnému súdu Bratislava I, aby v napadnutom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, je toho názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci. V dôsledku toho (aj vzhľadom na dobu nečinnosti) považoval preto za potrebné rozhodnúť aj o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá sťažovateľovi v dôsledku toho vznikla, a to priznaním primeraného finančného zadost'učinenia. Vzhľadom na celkovú dobu konania Okresného súdu Bratislava I poznačenú zbytočnými priet'ahmi (nečinnosťou) vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 36/00 a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu rozhodol, že 20 000 Sk možno

považovať za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd nepriznal s'ťažovateľovi právo na úhradu trov tohto konania, pretože právny zástupca s'ťažovateľa trovy konania pred ústavným súdom neuplatnil.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2003